

Barn, ungdomar och vuxna i behov av AKK

– Alternativ och kompletterande kommunikation

Barn, ungdomar och vuxna med omfattande tal-, språk- och kommunikationssvårigheter behöver Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) för att kunna kommunicera med omvärlden, såväl i skolan som i övriga vardagen.

Att möta personer i behov av AKK

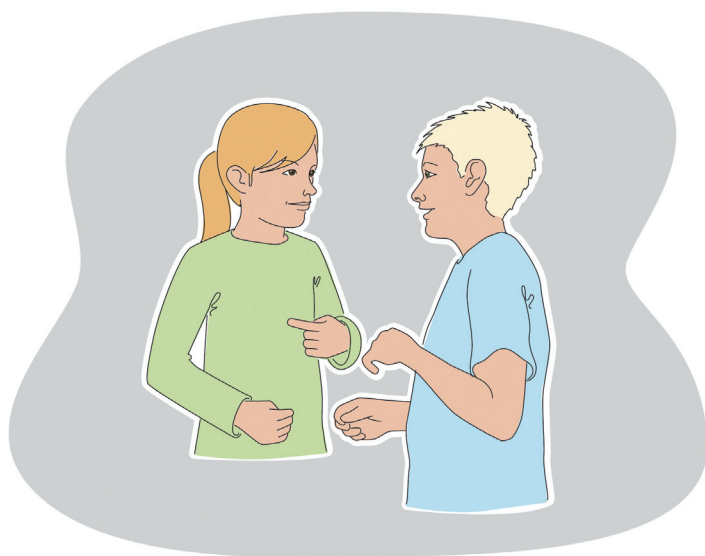
AKK är ett samlingsnamn för kommunikation som inte bygger på tal. Kommunikation människor emellan sker på många sätt: Med tal, gester, miner, skratt, pauser, ljud eller annat. Att kommunicera är en grundläggande mänsklig rättighet – alla kan inte tala, men alla kan kommunicera.

Hela kommunikationen påverkas vid till exempel motoriska, kognitiva, språkliga och sociala funktionsnedsättningar. Hos en del personer begränsas kommunikationssvårigheterna till att de har svårt uttrycka sig, men de flesta har därutöver svårt att förstå vad som sägs. Behoven av kommunikation hos dessa personer är desamma som hos alla andra, men de har inte samma förutsättningar att få dem tillgodosedda. Det är då AKK behövs.

Fungerande kommunikation är en förutsättning för lärande. För att elever med kommunikationssvårigheter ska kunna delta i undervisningen behövs en kommunikativ miljö, där AKK används och där omgivningen anpassar kommunikationen efter behoven. Ett kommunikativt utvecklande arbetssätt är därför av stor betydelse.

Tänk på att...

- Du påverkar kommunikationen och hur den utvecklas genom ditt sätt att bemöta individen och genom att skapa förutsättningar för kommunikation.
- Använda flera olika sätt att kommunicera på.
- Det tar tid att kommunicera med AKK.
- Se till att eventuella kommunikationshjälpmedel är tillgängliga.
- Använda elevens AKK-sätt.
- Invänta kommunikativa initiativ och ge eleven möjlighet att påverka sin skolsituation utifrån sina egna förutsättningar.

- Prata ”lagom” mycket och inte fråga om sådant som du redan vet.
- Personer i behov av AKK behöver träffa andra, med liknande kommunikationssätt.
- Ha god framförhållning vid byte av lärare, klass, skola, med mera, så att berörda personer får den kunskap och det stöd som krävs för att eleven ska kunna fortsätta att utveckla sin kommunikation.

Vad kan du göra?

Utnyttja spontana kommunikationstillfällen i vardagen och försök att hitta goda samtalsmönster. Använd olika kommunikationskanaler, till exempel konkreta föremål, tecken, bilder, ord eller kroppsspråk i undervisnings- och samtalsituationerna. Ge tid och lämna talutrymme. Tänk på att uppmuntra, tillåta och ge utrymme för samtal mellan eleven och andra elever.

Det är viktigt att diskutera rollfördelning och förhållningssätt i personalgruppen, så att kontinuerlig kommunikation eleverna emellan stimuleras. Tid att regelbundet diskutera kommunikationen samt ett gott samarbete mellan dem som finns kring personen i behov av AKK, är en förutsättning för att kunna tillgodoseda hans eller hennes kommunikativa behov.

Utveckla din egen kommunikativa förmåga genom att söka utbildning i AKK allmänt och i olika AKK-sätt.

FÖRDJUPAT STÖD

Behov av AKK finns i olika grupper med funktionsnedsättningar!

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten ger råd och stöd till skolhuvudmän i deras ansvar för en likvärdig utbildning för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning, främjar tillgången på läromedel för dessa samt driver specialskolor för vissa elevgrupper. Myndigheten fördelar också bidrag till vissa utbildningsanordnare och till vuxna med funktionsnedsättning för vissa korta studier.

FAKTA OM AKK

AKK (Alternativ och kompletterande kommunikation) används av och med personer som har svårt att kommunicera med tal på grund av till exempel utvecklingsstörning, motorisk funktionsnedsättning, förvärvad hjärnskada eller grav tal- och språkstörning. AKK ersätter och/eller kompletterar bristande tal/språk i kommunikationen mellan människor. Förutom naturliga uttrycksätt som kroppsspråk och gester, finns specifika AKK-former som Tecken som AKK (TAKK) samt bilder, blissymboler och ord (Grafisk AKK – GAKK).

Syftet med att använda AKK är att uppnå fungerande kommunikation i vardagen. De flesta AKK-användare behöver flera olika kommunikationssätt istället för tal.

Gemensamt för all AKK är att det behövs ett omfattande stöd och ett långt tidsperspektiv för att kommunikationen ska kunna utvecklas.

De kommunikationssätt som används kan delas in i:

- **Manuella och kropps nära kommunikationsformer**
 - naturliga reaktioner och signaler, gester, tecken och så vidare. Hit hör TAKK (Tecken som AKK), en metod där tecken och tal används parallellt, inte ett språk, som det svenska teckenspråket.
- **Grafiska, visuella kommunikationsformer**
 - användning av konkreta föremål, bilder, pictogram, blissymboler eller bokstäver (skrift). Kallas även GAKK (Grafisk AKK).

Mer information, stöd och fortbildning om AKK finns bland annat på webbplatserna hos Hjälpmedelsinstitutet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, intresseorganisationen ISAAC-Sverige, Södra regionens kommunikationscentrum, SÖK och hos regionala dataresurs- och kommunikationscenter i hela landet.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

www.spsm.se

Du når oss på telefon 010-473 50 00

Norra regionen

Box 1100
871 29 Härnösand
E-post: norra@spsm.se

Östra regionen

Box 12161
102 26 Stockholm
E-post: ostra@spsm.se

Mellersta regionen

Mellringevägen 102
703 53 Örebro
E-post: mellersta@spsm.se

Västra regionen

Kruthusgatan 17
411 04 Göteborg
E-post: vastra@spsm.se

Södra regionen

Kinagatan 7
211 20 Malmö
E-post: sodra@spsm.se